

BUITEN

28^E JAARGANG N°. 14

ZATERDAG 7 APRIL 1934

Foto G. Krugers

DJEDDAH IS EEN VAN DE WEINIGE ARABISCHE STEDEN. WAAR DE ARCHITECTUUR DER HUIZEN
EN HET STADSBEELD EEN SCHOONHEID VAN EEUWEN HER ONGESTOORD BEWAREN
(BIJ HET ARTIKEL: „INDRUKKEN UIT HET HEILIGE LAND VAN DEN ISLAM”)

bunzing draait zich om. Nog één blik op het vreemde ding, op de onrustige eenden in het wak, en . . . iets vlugger, maar uiterst behoedzaam sluipt hij weg. Er is gevaar voor hem, een gevaar dat hij niet kent, maar dat hij voelt. ☼ Nog een oogenblik en de vogels in den vijver komen weer tot rust. De bunzing is weggegaan. ☼ Dat duurt zoo enkele nachten. De vorst houdt aan, 't blijft winteren, ofschoon de zon in kracht toeneemt. Maar ten slotte slaat het weer om; het regent en het ijs dooit weg. Een gure westenwind zwiept boomen en struiken. ☼ In een dezer nachten sluipt vader-bunzing weer langs den vijver. Hij heeft twee etmalen geleden een groote waterrat gegrepen en met één knauw gedood. Uitgehongerd als-ie was, heeft hij zich verzadigd aan kop en voorpooten en nóg een gedeelte van het rattenlichaam, de rest heeft-ie voor z'n wijfje laten liggen. ☼ Andermaal knaagt de honger. ☼ En weer ziet hij de val. De donkere omtrek van het groote houten ding is duidelijk zichtbaar van z'n waarnemingspost, de conifeer. Hij ruikt een lucht van rottend aas. Maar de menschenlucht, die hem bij z'n eerste bezoek, thans een week geleden, zoo'n angst aanjoeg, is verdwenen. ☼ Lang blijft de roerlooze gestalte aan den voet van de conifeer. Dan sluipt ze verder in de richting van de val. Nóg een stap, nóg een . . . hij is er, hij ruikt aan den voorkant; achter een ijzergaas ligt iets begeerlijks. Behaaglijk snuift hij den geur op. Hij loopt om de val heen, komt terug, snuift, likkebaardt. Nogmaals maakt-ie een wandeling om de val. Hij ziet de opstaande klep, ziet de opening daaronder, die toegang geeft. Voorzichtig, stap voor stap, elke zenuw gespannen, duikt-ie onder de klep door, zonder deze ook maar even aan te raken; hij bevindt zich in de donkere ruimte van de val. Achterin ligt het aas te geuren, nóg een stap. Daar voelt hij onder z'n voorpoot een kleine verhevenheid van den vloer. Voorzichtig steunt hij er op; er gebeurt niets. Langzaam nu laat hij het volle gewicht van z'n voorlichaam op dien poot steunen en dan . . . plotseling zakt de verhevenheid iets in, een doffe klap weerklinkt en . . . de bunzing zit gevangen. ☼ Hij denkt niet meer aan z'n knagenden honger, naar het aas kijkt-ie niet om, hij let niet op de eenden, die, opgeschrikt door het geraas van de neervallende klep, luid kwakend heen en weer zwemmen, de kopjes steeds gericht naar de val. Neen, niets interesseert den gevangen roover. Een groote angst heeft hem aangegrepen, hij weet, dat z'n vrijheid op het spel staat. Voorzichtig behoeft hij niet meer te zijn. Z'n bewegingen zijn fel. Hij zet z'n krachtigen nek tegen de zoldering van de val, spant z'n spieren en duwt. Geen beweging. Hij werpt zich op het gaas aan de achterzijde, grijpt het met nagels en tanden. Maar dra voelt hij dat aan ijzer niets te bijten valt. Dan het hout! Waar is-ie er ingekomen? O, juist, aan den anderen kant. Z'n lenig lichaam vouwt zich als 't ware dubbel in de smalle ruimte, Hij weet zich om te draaien. Nu is hij met z'n kop bij de neergevallen klep. Hij probeert die op te duwen, maar er is weerstand. Een lat is bij het neervallen tegen de klep gekomen en maakt het onmogelijk dat deze weer wordt omhooggeduwd. Het gevangen dier wéét dat niet, maar hij begrijpt het. Omhoog wil dus niet, dan naar voren. Inderdaad, er is eenige beweging. Met alle kracht, die hij in zich weet, duwt hij tegen den onderkant van de klep. Ze geeft iets mee. ☼ Och, 't is een oude val, honderden malen gebruikt. Jonge bunzings zijn er in gevangen, ratten, katten, maar nog nooit is het gelukt „Opa” te verschalken. Maar ook nimmer heeft in deze val een roover gevangen gezeten met de kracht van dezen volwassen bunzing. Als een razende duwt hij nogmaals z'n kop tegen de kleine gleuf tusschen den vloer van de val en den onderkant van de klep. Z'n pooten staan strak. Elke spier van z'n lichaam is gespannen. Een forsche ruk en, ja, de kop wringt zich door de nauwe gleuf. De eikenhouten klep, van boven stevig vastgetimmerd, is echter niet bestand tegen de geweldige kracht waarmee het in doodsnoed verkeerende dier zich weert. Z'n nagels klemmen in den bodem van de val. Z'n haren worden door het almaar toeknippende hout uitgetrokken. 't Doet pijn, maar hij telt het niet. Nóg een ruk, nóg een geweldige krachtsinspanning. Z'n schouders zijn reeds buiten. Hij houdt vol. En dan, plotseling, na een laatste enorme inspanning, weet hij ook zijn achterlijf door de nauwe spleet te werken. Hij is vrij. Even ligt-ie hijgend neer om wat op adem te komen. Maar dan spoedt hij zich weg in den doorbrekenden schemer . . . ☼ 't Is een jaar later. Reeds drie jonge bunzings zijn in een nieuwe val gevangen. Maar andermaal is een eend verschalkt; ook worden twee kippen vermist. Een roofdier is binnengekomen door het dak van het kippenhuis!

☼ De eigenaar heeft alles verzonnen wat hij maar kon. Maar nog altijd loopt „Opa” op vrije voeten en is de schrik der omgeving. ☼ En ziet, op een uitstapje naar een groote stad ontdekt de eigenaar een nieuw soort val, een open val, geheel van ijzergaas, doorzichtig aan alle kanten, de klep een stevige plaat, opgetrokken door een hefboom, die „gezet” wordt met een ijzeren pen, aan den onderkant waarvan een haak voor het aas. ☼ Hij heeft die val gekocht. Heeft er katten, ratten en ook een paar jonge bunzings in gevangen. De katten zijn weer vrijgelaten, de andere dieren gedood. Maar . . . „Opa”, om wien het te doen is, laat zich niet weer verschalken, niet-tegenstaande de val den geheelen winter is uitgezet. Ten slotte is een stuk kaas aan de haak gestoken. Men had den moed verloren, en keek niet meer naar de val om. En nu — eindelijk — Februari 1934, is het volgende geschied. ☼ Weer is „Opa” in een duisteren nacht langs den vijverrand geslopen. Wat heeft-ie deze nieuwe val daar al vaak zien staan. Hij heeft op de loer gelegen, een half uur, een uur, rammelend van den honger. Maar telkens heeft-ie gedacht aan dien vroegen ochtendstond, toen-ie amper aan den dood is ontkomen. Nog herinnert-ie zich de pijnlijke plaats van z'n huid, waar de haren bij bosjes waren uitgetrokken. ☼ Maar thans . . . ! Hij heeft in geen drie nachten iets kunnen vangen. Overal waren maatregelen genomen. Alle kippenhokken waren stevig gesloten. Geen rat liet zich zien, zelfs geen simpele muis. Slechts één doode visch, gestikt onder het ijs en bij den dooi bovengekomen, is hij machtig kunnen worden. Maar 't is net, of die ene hap z'n honger nog heeft doen toenemen. ☼ Hij richt zich op, snuift, gaat langzaam voorwaarts. En wederom wordt hij zich bewust dat er geen menschenlucht is waar te nemen. Dan wordt-ie driester. Hij is nu vlak bij de val. Vreemd, hij kan er doorheen zien, dwars door het gaas heen. Dat kan toch niet zoo gevaarlijk zijn! Lang niet zoo gevaarlijk als die andere val, die duistere houten koker. ☼ Hij komt nog dichterbij, ziet het stuk kaas dat daar hangt aan den haak. Ook nu wandelt hij behoedzaam en voorzichtig om de val heen. Neen, gevaar is er niet. Alles is stil, alles is precies zooals-ie elken nacht daar die val zag staan. ☼ Hij sluipt naar de opening, gaat heel voorzichtig binnen, elke spier gespannen. Alles is veilig. Er is ook geen verhooging op den vloer. Dat geeft moed. Verder kruipt het donkere bunzinglichaam in de val. Nu is hij bij de kaas. Hij heft den kop op, ruikt, één, twee-keer, snuffelt — en dan, plotseling, hap, hij heeft de kaas te pakken. De pen slaat van den hefboom, de plaat valt neer . . . ☼ Voor den tweeden keer is „Opa” gevangen! ☼ Ook nu begrijpt het dier waar het om gaat. Zijn leven staat op het spel, zijn vrijheid. De kaas heeft-ie, direct nadat de klep dichtviel, al losgelaten. Wild kijkt-ie om zich heen; z'n tanden blikkeren. Waar zal-ie een aanval doen, 't is alles, alles ijzer wat hem omgeeft. ☼ Instinctief begrijpt-ie dat z'n tanden onmogelijk een ijzeren spijl kunnen doorknagen, al is die nóg zoo dun. Maar hij weet, hij voelt, dat-ie over meer beschikt dan over tanden. Z'n spieren zijn gestaald, z'n nagels zijn scherp . . . ☼ En in dien duisteren nacht — het klinkt haast ongelooflijk, lezer, maar schrijver dezes staat voor de waarheid in — heeft deze bunzing met de kracht van nagels, tanden en nekspieren, het nieuwe (dus niet verroeste) ijzergaas weten te wringen en te trekken, net zoo lang tot er een groot rond gat in was, en door dat gat heeft „Opa” z'n kop gestoken en zóó lang gewurmd, getrokken en gesjord, tot hij de gulden vrijheid herkreeg. ☼ Wat de sterkste man zonder hulp van instrumenten niet zal kunnen, dat heeft dit kleine roofdier, enkel met behulp van tanden en klauwen, klaargespeeld. Natuurlijk zijn deze lichaamsdeelen daarbij bloedend verwond, maar het succes kroonde dan ook het werk. „Opa” heeft getoond een „kerel” te zijn. En de eigenaar der eenden en kippen heeft zooveel respect voor den ouden knaap gekregen, dat-ie hem in 't vervolg z'n gang zal laten gaan.

J. C. B.

AAN DEN KUNSTENAAR

Uw taak is het om te ontroeren,
De ziel des mensch' te treffen.
Aan U gaf God het heilig vuur
Om hem te doen beseffen.
Dat al dat geld of aardsch bezit
Roem, naam of wat al niet,
Zoo weinig te beteekenen heeft
In 't Goddelijk gebied,

G.

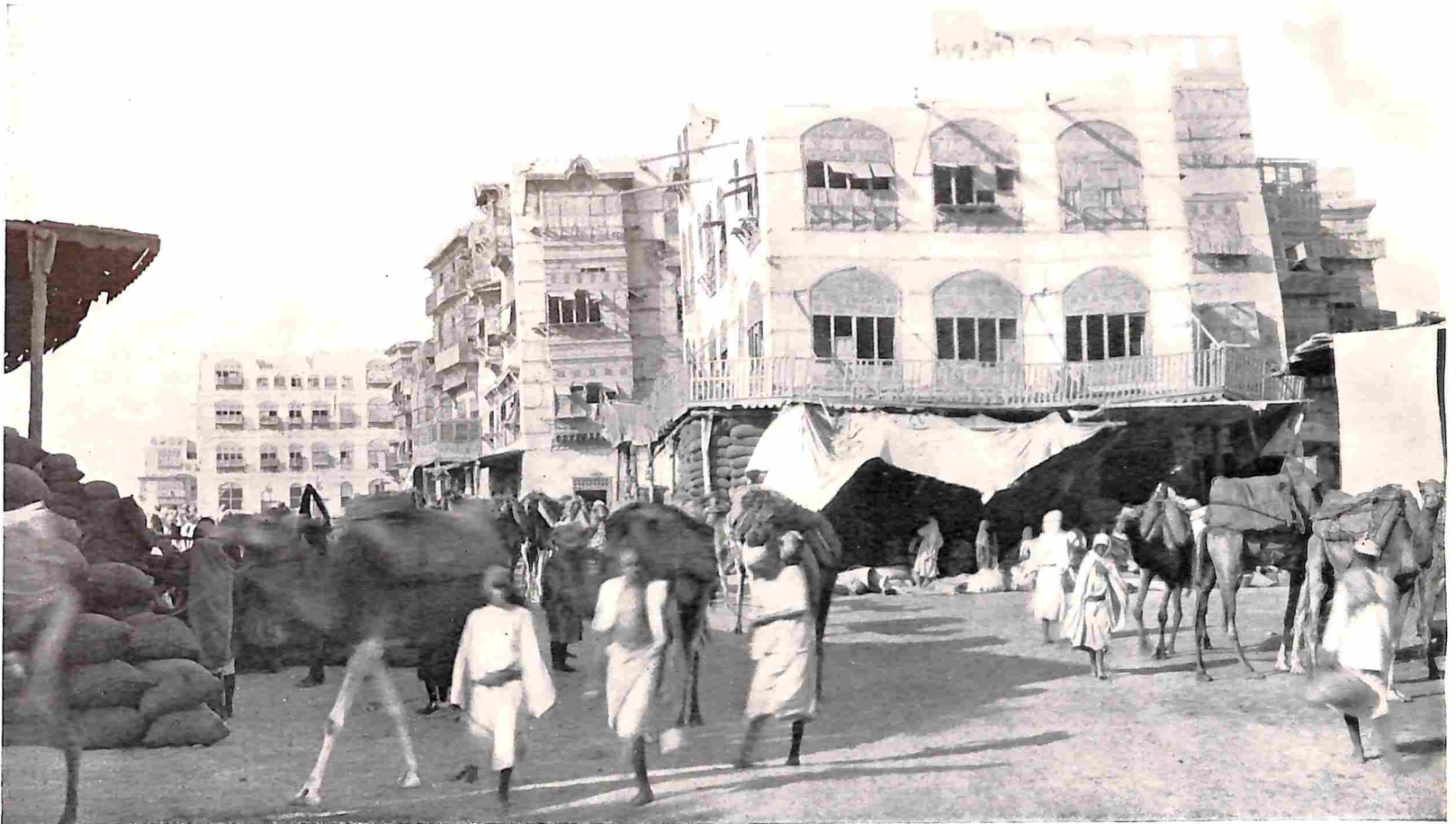

Foto G. Krugers

IN DE WIJK VAN DE VOEDSELPAKHUIZEN TE DJEDDAH. KAMEELEN STAAN KLAAR OM MEEL, RIJST EN HAVER LAND-
INWAARTS TE BRENGEN.

Indrukken uit het Heilige Land van den Islam

DOOR D. VAN DER MEULEN

VOORBEREIDINGEN VOOR DEN TOCHT NAAR MEKKA (III)

BUITEN de muren van Djeddah, tusschen de rijen zandheuvels, zijn intusschen Bedouïnen uit het binnenland met hun kameelen aangekomen, die bestaan van het transport van pelgrims en van hun bagage. In den namiddag trekt groep na groep door de Mekka-poort het volle stadje binnen. De nauwe, ongeplaveide straten zijn weldra verstopt door de staart aan kop gebonden kameelen, waarin schreeuwend en scheldend de begeleiders orde trachten te brengen. Voor de voetgangers lijkt het een wanhopige, onontwarbare knoop van lange, gebogen nekken, geduldige koppen, met touwen gebonden aan staarten, groote, ruige lijven en daarbeneden een bosch van hooge, knoestige pooten. Tegen zonsondergang wordt de verwarring nog erger, de scheldpartijen vlammen op en ontaarden in korte handtastelijkheden. Intusschen raakt de bagage verdeeld en knielen de dieren klagend naast hun vrachten. Terwijl die met veel touwen wordt vastgesnoerd aan de pakzadels, stijgt diep gerochel van protest uit de lange kameelen-halzen op. Het is één koor van weeklachten, geuit door de geduldigste en wellicht nuttigste aller dieren op aarde. ☞ De pelgrims zijn zenuwachtig van reiskoorts en van verwachting. Vóór ze naar Mekka ter bedevaart mogen vertrekken, hebben ze de „ihraam” moeten aannemen. Het lichaam is gereinigd, het voornemen om Allah's gebod te gaan volbrengen is plechtig uitgesproken, de bedevaartkleeding is met popelend hart aangetrokken, de mannen hebben zich het haar later millimeteren, blootshoofds en barvoets staan ze gereed en zien ze toe bij de hopelooze verwarring van het opladen der bagage. ☞ De „ihraam”-kleeding bestaat voor de mannen uit twee ongezoomde en onversierde lappen. De Djawi's kiezen die meestal van badhanddoeken-stof. Eén gaat als een sarong om de heupen, de andere wordt om het bovenlijf geslagen. Voor de vrouwen bestaan afzonderlijke „ihraam”-voorschriften, doch voor haar komt het er niet zoo op aan; ze gaan meestal in de gewone kleeding ter haddj. Alleen de rijkere dragen wel lang afhangende witte gewaden, waaraan een kapje dat over het haar gaat. ☞ Aan de „ihraam”-voorschriften liggen enkele mooie gedachten ten grondslag. Dat men zijn lichaam reinigt en zijn geest stemt vóór men zich op weg begeeft om Allah's gebod te volbrengen, spreekt ook tot den niet-Moslim. De eenvoud en de gelijkheid van de „ihraam”-kleeding wijzen er op, dat alle menschen voor

Allah gelijk zijn en ze in Zijn tegenwoordigheid alle versiering en verbergende omhullingen dienen af te leggen. Straks, op den grooten dag van 'Arafaat, zullen koning en slaaf, rijke en arme zonder eenige uiterlijke onderscheiding staan om den berg der genade, om Allah te dienen naar Zijn wil. ☞ De bagage is eindelijk verdeeld en met vele touwen aan de pakzadels gebonden. Met klagend gerochel zijn de logge dieren overeind gekomen, de kluwen heeft zich langzaam wat ontward en met lange stappen zijn de vrachtkameelen hun schreeuwend begeleiders gevolgd in de richting van de Mekka-poort. Andere kameelen hebben hun plaatsen ingenomen, die wonderlijke toestellen dragen, schommelend hoog op hun ruggen. Het zijn de grootere dieren, die de pelgrims vervoeren zullen. De toestellen die ze dragen heeten sjoeqdoefs, het zijn dubbele rustbanken, waarvan er één hangt aan iederen kant van het kameel en die overkapt zijn door een laag geraamte van kromme woestijntakken, waar overheen een mat en soms een tapijt wordt gehangen om de inzittenden of -liggenden te beschermen tegen de zon. Heel wankel balanceert deze breede stellage op den hoogen, smallen kameel-rug. De vracht op beide rustbedden moet evenwicht maken. Aan den eenen kant klautert dus de moeder met een paar kleine kinderen in de sjoeqdoef, aan den anderen kant vader met wat bagage. Om te voorkomen dat bij het opstaan van het kameel het heele toestel omkiept, stijgt men meestal in terwijl het dier staat. Het is voor den Djawi een heele gebeurtenis. Nog maar pas heeft hij kennis gemaakt met dit wonder van Allah, het schip der woestijn . . . en nu al moet hij probeeren via den krommen hals te klauteren naar de bult, waar hij zich vast-zich op hun zit-ligplaatsen kunnen neerlaten. Voor de vrouwen is deze klimpartij niet doenlijk, voor haar en voor de ouden van dagen wordt een smal laddertje tegen den hals van het geduldige dier geplaatst, en met een angstigen blik naar den grooten kop, waaruit de diepe gorgel-geluiden als een klagend protest bij tusschenpoozen opklinken, klimmen ze treê voor treê tegen het wonderdier op. Eindelijk is ook de karavaan beweging. Het is een kunst om met de hooge, breeduitstekende vrachten door de nauwe straatjes te komen, maar de Bedouïnen en hun jongens letten goed op en trachten beschadig-

ging van de sjoeqdoefs te voorkomen. De inzittenden schommelen bij de groote stappen van hun kameel geducht heen en weer en vooral de vrouwen kunnen gillen van angst niet onderdrukken. Wanneer men veilig de Mekka-poort door is en de eindeloze ruimte van de woestijn in het avondduister binnentrekt, is de angst ge-
weken en is er enkel nog de groote vreugde van de echte bedevaart in het Heilige Land zelf te zijn begonnen, op hetzelfde dier als waarop de Profeet kort voor zijn dood de afscheids-haddj verrichtte.

EERSTE WOESTIJNDRUKKEN. — HET HEILIGE GEBIED. — HET „GEZEGENDE” MEKKA. ☞ De nacht daalt roerloos en stil over de woestijn. De schaduwen van de geluidloos stappende kameelen zijn verdwenen. De stemmen van de pelgrims zijn verklonken. De karavaan schijnt in te dommelen, alleen het gepiep en gekraak van de schommelende sjoeqdoefs wordt nog gehoord. In hun uit slechts twee badhanddoeken bestaande ihraam (pelgrimskleeding) huiveren de menschen, die in het benauwde Djeddah geleden hebben van de voortdurende vochtige hitte. In de sjoeqdoef moet men stil blijven liggen om het evenwicht niet te verstoren. De heftige bewegingen van het lompe toestel worden op den duur onverdragelijk voor den nieuweling en nu men het rotsgebergte nadert, wordt de droge wind krachtiger en kouder. ☞ Met innig verlangen ziet men uit naar het kleuren van den ochtendhemel. De eerste karavanen komen nog vóór daglicht aan te Bahra, de algemeene halteplaats halverwege Djeddah-Mekka.

In w i j d e kringen knielen de kameelen, de sjoeqdoefs worden op den grond gezet en de dieren weggeleid om te eten en te rusten. Nu pas, onder de koesterende stralen van de morgenzon, krijgen de pelgrims gelegenheid te bekomen van de koude en de vermoeienis van den eersten karavaan-nacht.
(Wordt vervolgd)

W A G N E R
wenschte zich

zelf op zijn 35sten verjaardag aldus ironisch geluk:

„Im wunderschönen Monat Mai
Kroch Richard Wagner aus dem Ei.
Ihm Wünschen, die zumeist ihn lieben,
Er wäre besser dringeblieden.”

Een jaar of tien later dacht hij er anders over.

LAMPEN

DOOR TRIXIE

DAAR is een nieuwe verlichting in de manege gekomen. Hang-

lampen in plaats van de reusachtige plafonnières, die met hun paar duizend kaarsen de illusie gaven van daglicht. Dit is huiselijker, alleen moeten we er aan wennen. Dat wil zeggen, wij niet alleen, maar — en in hoofdzaak — de paarden. ☞ „Ik ben benieuwd, wat Siegfried er van zeggen zal”, merk ik op, als de werklui zijn vertrokken en de vijfjarige, half afgerichte schimmel wordt binnengebracht. ☞ „O, die kijkt er niet naar om, denkt u dat hem dat iets schelen kan?” is het vol vertrouwen gegeven antwoord. ☞ Inderdaad schijnt het vijf minuten lang alsof de lampen Siegfried siberisch laten. Hij is zoo in de weer over een stuk hindernis in een hoek, dat vandaag anders staat dan gisteren, dat hij voor niets anders oog heeft. Dan, opeens, ontdekt hij de wonderlijke dingen, die van de hooge zoldering naar beneden hangen. Hij kijkt er naar, eerst verwonderd, dan wantrouwend, probeert tevergeefs het verschijnsel te verwerken en een plaats te geven onder de hem bekende menschelijke uitvindzels, die niet alle zijn onverdeelde sympathie hebben. Het lukt niet en

zijn wantrouwen stijgt tot paniek. Vlucht, wilde vlucht is de reactie, waartoe zijn instinct hem aandrijft. Maar we zijn ingesloten door vier wanden en zijn impuls zet zich om in een

paar wendingen en sprongen. Als zijn eerste vrees wat bedaard is en hij ontdekt heeft, dat de lampen niet op hem vallen, niet bijten en hem ook niet belagen om hem op den rug te springen, tracht hij zijn eersten angst te wreken door een paar welgemeende maar vruchteloze pogingen om ze met de achterbeenen kapot te slaan. Met veel geruststellende

verzekeringen en vriendelijke woorden en betoogingen, dat hij braaf is, krijgen we hem zoo ver, dat hij zich, er wel niet onder door, maar dan toch er tusschendoor waagt. Weer constateert hij, dat die zweverige gevalletjes niets doen en hij begint brandie te krijgen, waagt zich, toch wel wantrouwig nog, iets dichterbij het er langs gaan en tien minuten later

Foto G. Krugers

KAMEEL MET SJOEQDOEF, HET EEUWENOUE PELGRIMVERVOERMIDDEL IN DE WOESTIJN

Foto G. Krugers

NEDERLANDSCH-INDISCHE PELGRIMS, WACHTEND BIJ HET VROEGERE NEDERLANDSCHE CONSULAATS-GEBOUW TE DJEDDAH

Foto G. Krugers

INDRUKKEN UIT HET HEILIGE LAND VAN DEN ISLAM. KIJKJE IN DE WINKELBUURT VAN DJEDDAH. DE STRATEN ZIJN ONGEPLAVEID. DE HUIZEN VAAK BEANGSTIGEND VERWAARLOOSD

hebben we hem zoo ver, dat hij rustig in een rechte lijn onder de nieuwe lichtbronnen doorstapt en zelfs draaft. Wat hem betreft is het conflict met de lampen beëindigd. Hij zal ze heden noch morgen noch ooit weer ook maar met een enkelen blik meer verwaardigen. ☼ Dien avond, als voor het eerste de nieuwe lampen branden, wordt het nog weer een ander geval. Siegfried is er niet bij en kan dus helaas geen demonstratie van braafheid geven. We komen binnen met zes paarden, die geen van alle tevoorschijn worden gehaald, als iemand den stal binnenstapt en een „rustig, volkomen vertrouwd en doodmak paard” vraagt om mee uit te rijden. Overigens zijn ze braaf genoeg. We zijn lichtelijk in spanning hoe ze reageeren zullen bij het zien van de nieuwe verlichting. Wat Giroflé betreft, den slanken vos, met den spitzen fijnen neus en de nerveuse droge beenen van den volbloed, weet ik het al, zoodra ik ben opgestegen. Hij heeft zoo'n manier om zijn hals te spannen, dat die wordt als een stalen veer. Eén en al wantrouwen, erger nog dan Siegfried's morgens. Als hij zoo stijf en onbeweeglijk blijft staan met de kleine, smalle ooren gespitst, den nek vol terughouding, den rug gespannen, weet ik wel hoe laat het is. Dan hoeft er maar iets

te gebeuren, dat hem niet bevalt en hij staat zonder uitstel op de achterbeenen, kaarsrecht omhoog. ☼ We brengen de paarden op den hoefslag; even stappen. De een toont zich al achterdochtiger dan de ander. Er is iets, maar ze weten nog niet wát. Nauwelijks hebben we ze langs de lange zijde of ze weten het wél! Spoken! Niets minder! Want naast hen rijden groote, zwarte, groteske schaduwen mee, die bewegen in hetzelfde rythme; die, als we gaan draven, mee den pas versnellen. Wonderlijke gedrochten zijn het en als we bij den hoek komen en een enkel oogenblik de schaduwen dubbel verschijnen, hebben de paarden er schoon genoeg van. Dat is hekserij! En in de heele rij breekt het alarm los. De voorste springt weg en keert om, de tweede volgt zijn voorbeeld. Giroflé zoekt de ruimte door een zijsprong en maakt zich gereed tot zijn geliefkoosde geste. Hij krijgt sporen om hem te dwingen voort te gaan en, nu volslagen uit zijn humeur, schiet hij met een enkelen sprong tot het midden van de manege. Het kan hem niet schelen, dat hij vlak onder een van de lampen staat, hij is nu in ieder geval buiten het bereik van de zwarte, spookachtige ruiters bij het beschot. Achter me klinkt een kreet en de metalen klank van bit en beugels. Een vierde paard is weggesprongen, heeft tegelijk zijn berijdstster afgegooid: zij was niet op die plotselinge geste verdacht. Een fractie van een seconde wordt mijn aandacht afgeleid en Giroflé maakt er gebruik van om op de achterbeenen omhoog te rijzen. Langzaam, zonder overhaasting, maar niet te weerhouden. Gelukkig weten we, dat hij sterk is in de achterhand en niet ondersteboven gaat. Ik zie den instructeur op zijn horloge kijken en als we weer beneden zijn beland en Giroflé de lamp boven zich blijkbaar voldoende heeft bewonderd, klinkt het: „Vijfentwintig seconden!” op een toon van voldoening, alsof we een welgeslaagde repetitie hebben gehouden. ☼ Na dit intermezzo probeeren we weer in het gelid te komen, stappen een paar maal rond, om de paarden wat te laten wennen. Ze schijnen vrijwel verzoend met het verschijnsel en weer wordt er draf gecommandeerd. Tot bij den hoek gaat het goed, dan schieten er twee weg, Giroflé springt ze voorbij tot in het midden en begint een soort Wild West-voorstelling te geven. Voorbeenen op, sporen, sprong vooruit, achterbeenen de lucht in, sprong met vier beenen tegelijk en een gekromden rug, zoodat ik het gevoel heb van op een hoepel te zitten. Nieuwe kracht putten uit de aanraking met de aarde, zooals de draken uit de oude sagen, nieuwe sprong met een kattenruggetje. Herhaling van het geheele repertoire . . . ☼ Gelukkig is hij heel smal, zoodat je houvast hebt met de knieën en niet gauw van hem afraakt. Toch vinden een paar kennissen, die dezen avond uit alle andere — en ze hebben blijkbaar gelijk gehad! — hebben uitgekozen om te komen kijken, dit een uitgezochte gelegenheid

Schubert

Foto C. J. Steenbergh

TUSSEN TWEE RIVIEREN. DE RUÏNE VAN KASTEEL DOORNENBURG

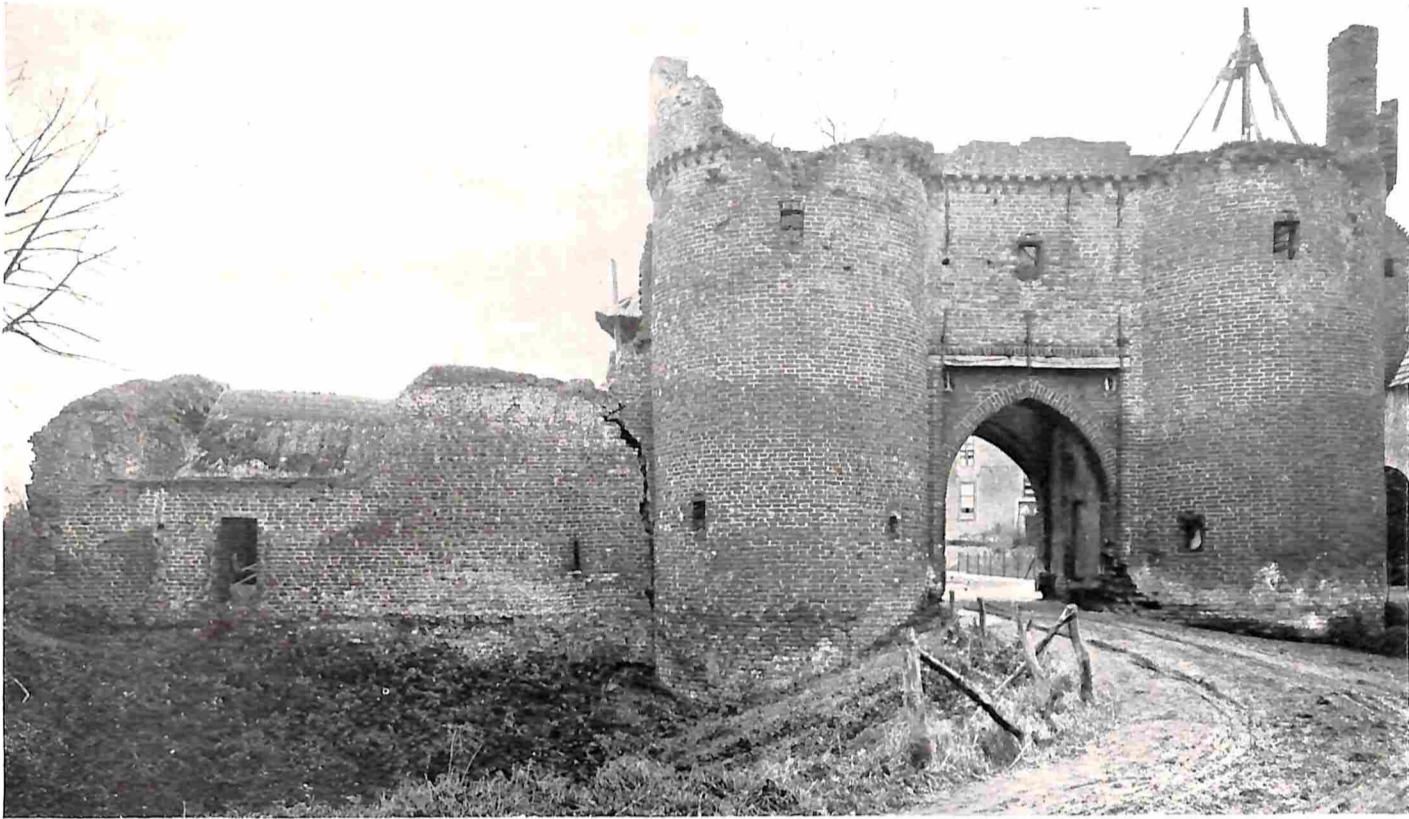

Foto C. J. Steenbergh

DE TOEGANGSPOORT VAN KASTEEL DOORNENBURG

voor een kleine weddenschap over den afloop. We zijn al springende nu zoowat bij de andere korte zijde en Giroflé moet even bedenken of hij rechts zal gaan of links. Dat geeft me het oogenblik om weer vat op hem te krijgen. Hij heeft den adem uit me geschud, maar ik blijf tegen hem praten en hij kalmeert, kalmeert opeens definitief en gaat netjes terug naar zijn plaats met een gezicht van: „Ik begrijp heelemaal niet hoe je er bij komt, dat ik bang zou zijn! Er bestaan geen spoken, dat weet ik net zoo goed als jij. Die zwarte monsters op den muur, dat zijn . . . hoe noemde je het straks ook weer? o ja, schaduwen! Begrijp je, dat zijn schaduwen en die doen niets en ik durf daar best langs te draven. Dus maak jij je nu maar niet verder ongerust!” ☞ Hij kijkt naar geen lamp en geen schaduw en geen ander paard meer om. Hij zet zich toegewijd tot het vervullen van zijn taak en doet braaf en zonder verzet zelfs de dingen, waar hij gewoonlijk hekel aan heeft.

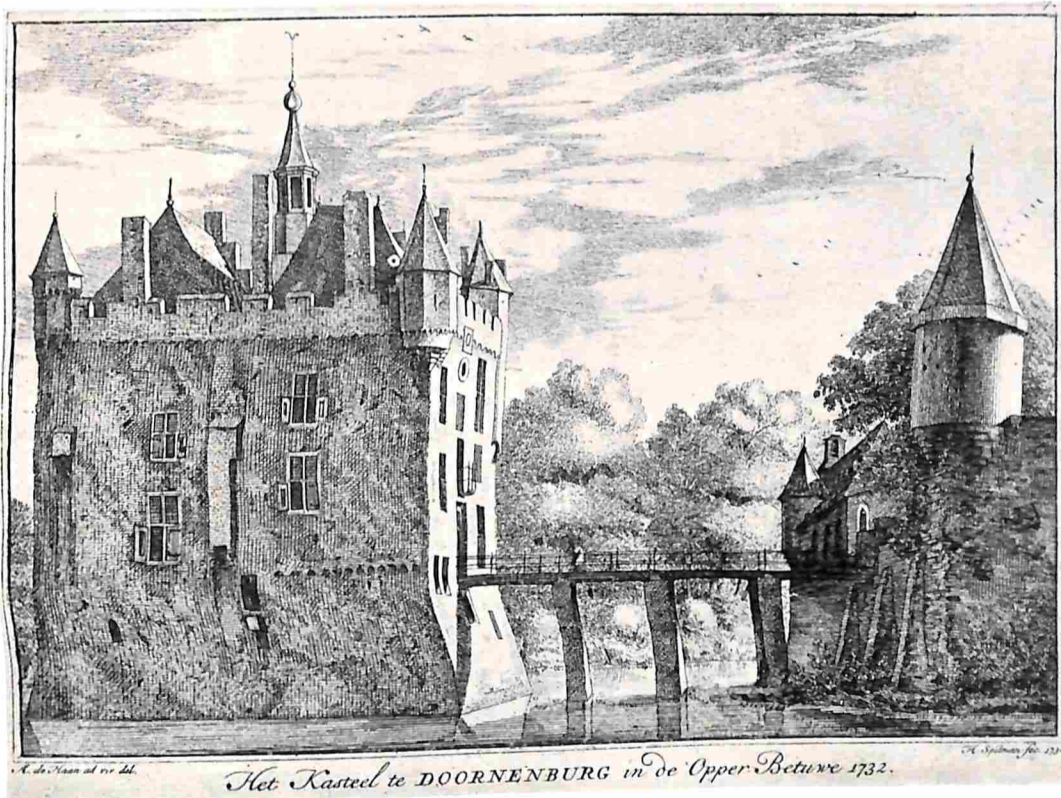
Tusschen twee rivieren

DOOR L. SPRUIT

(II)

VAN Lent tot Bommel is niet zoo ver. Veel uiterlijk schoon bezit dit dorp niet, al is het ongetwijfeld een plaats van respectabelen ouderdom. In den naam „Kinkelenburg” (het huis is niet interessant) leeft nog de herinnering aan den koninklijken Burcht voort, die volgens overlevering daar gestaan moet hebben en ééns verblijfplaats van Claudius Civilis was. Ook het Huis te Bommel schijnt op historischen grond te staan. Zeker is het, dat Bommel vroeger een rijke heerlijkheid was en aan den grooten weg Arnhem-Nijmegen lag; in de 18de eeuw bezat het een veer. Romeinsche munten, bij opgravingen voor den dag gekomen, hebben overigens aangetoond dat de plaats al vroeg bewoond moet zijn geweest. ☞ Nu is het een rustig dorp, als zoovele Betuwsche plaatsjes bekend door paardenfokkerij en fruitteelt. Aan het station Ressen-Bommel stoppen nog

heel wat treinen per dag en de verbindingen met noord en zuid zijn niet slecht te noemen; Bommel is trouwens het eenige Over-Betuwsche dorp dat eenige Over-Betuwsche bezit. ☞ Doornik, tot Bommel behoorend, ligt niet ver van Lent en bezit een Huis te Doorn en een bijzonder mooi uitzicht over de breede rivier. Dat de Waal hier in vroeger tijden kon spoken, bewijst de dijkbreuk van 1799, toen het plaatsje bijna geheel werd weggeslagen. ☞ Haalderen, eveneens tot de gemeente Bommel behoorend, ligt prachtig aan den Waaldijk. In vroeger tijden heeft men ook hier nogal eens van doorbraken te lijden gehad; zoo hadden er in 1784 drie dijkbreuken plaats. Het dorp is specialiteit in aardbeien, waarvan het vroeger groote hoeveelheden exporteerde; door crisis en contingentteering is echter ook hier de uitvoer vleugellam geslagen. ☞ Dicht bij Haalderen ligt Gent. Het plaatsje werd in 793 al als Ganita vermeld. Vroeg was het een stad; vóór 1233 bezat het reeds stedelijke rechten; het is n.l. bekend dat graaf Otto in dat

Het Kasteel te DOORNENBURG in de Opper-Betuwe 1732.

HET KASTEEL DOORNENBURG IN ZIJN GOEDEN TIJD

jaar aan Lochem en Emmerik stadsrechten verleende „zoo- gelijk met wat oude prenten ons als Doornenburg toonen, als Gent ze had”. Als stad maakte het deel uit van het machtige Hanze-verbond. — Gent had hoogere en lagere jurisdictie, viel als heerlijkheid onder de ridderschap van de Over-Betuwe en, naar een hardnekkige legende wil, was de stad oudtijds als vesting gebouwd rondom een in 1351 verwoest, machtig slot. Waar deze beweringen op gebaseerd zijn, is mij niet bekend. ☒ Van die voorbijgane tijden van grootheid is hier weinig overgebleven; het oude hek van het voormalige Huis van Gent duidt op vroegere pracht en een fraaie klok (van 1638) in den toren der Ned. Herv. Kerk is vrijwel het eenige, dat aan vroegere tijden herinnert. Het oude slot Poelwijk, even buiten Gent, is in 1860 gesloopt, op één toren na, een brokstuk uit de 15de eeuw. ☒ Er is veel ouds verloren gegaan in de Betuwe. En wat er nog staat, is niet direct schitterend onderhouden. Straks zal ons dat nog wel duidelijker worden bij Doornenburg! ☒ Rechts van ons, aan de binnenzijde van den Waaldijk, zien we Hulhuizen liggen met de bekende kapel. En nu trekken we naar het dorp Doornenburg (waar een hooge molen even een Hollandsch idee aan geeft) en het oude kasteel van dien naam. ☒ Het dorp heeft weinig belangwekkends. Doel van den tocht is dan ook het kasteel, waarheen volgens de overlevering Gysbreght van Aemstel gevlucht zou zijn na den moord op Floris V. Dat dit een legende zonder meer is, wordt bewezen door het feit dat de burecht eerst in de tweede helft der 16de eeuw in het bezit der van Aemstels kwam. De fundamenten van de Doornenburg heeten die van een Romeinsche sterkte te zijn, waarop in 1565 een kasteel is gebouwd, dat in 1660 is vernieuwd. Wat er nu nog te zien is, stamt dus grootendeels uit de 17de eeuw. ☒ Doornenburg werd omstreeks 1850 nog bewoond, maar verkeerde toen al in vervallen staat. Machtig zijn de steenklompen van poortgebouw en hoofdburcht nog altijd, en als we deze ruïnen ver-

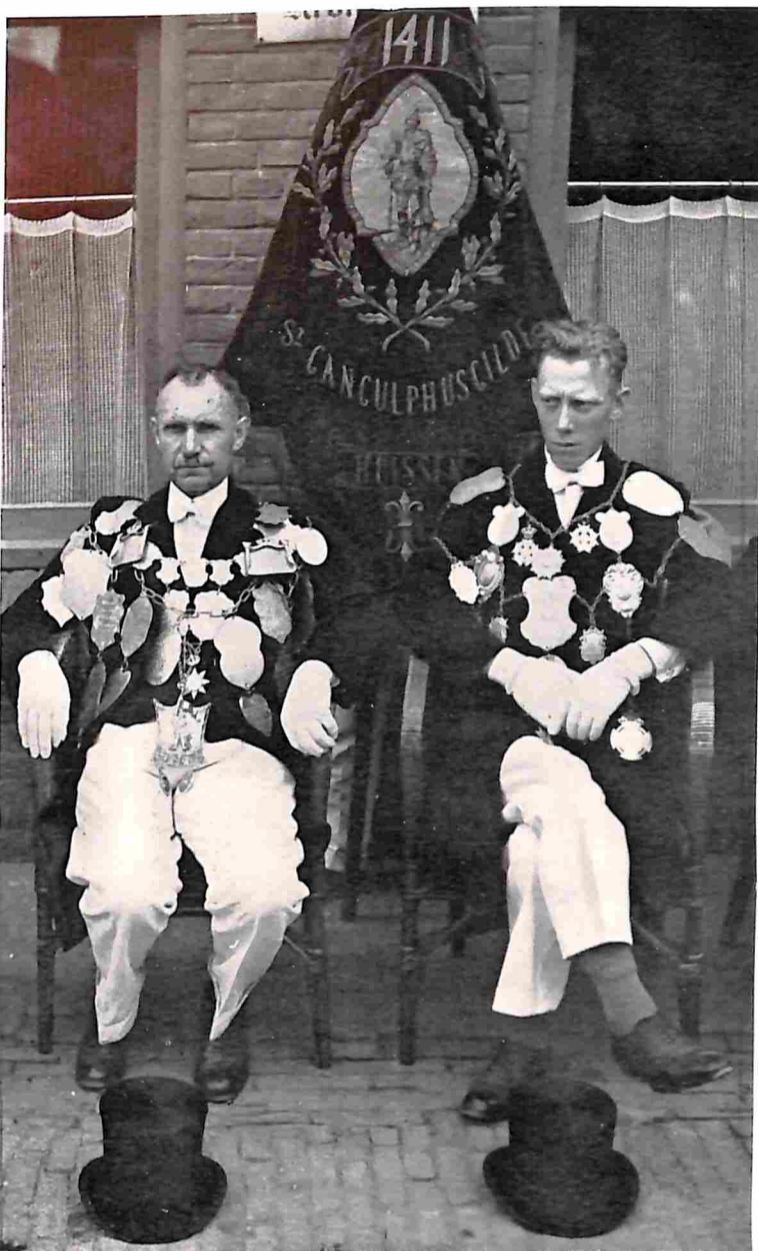

Foto Lubinski

KEIZER EN KONING VAN HET ST. GANGLPHUSGILDE TE HUISSEN ALS TOESCHOUWERS BIJ HET VENDELZWAAIEN

IN DEN BLOEIENDEN BETUWSCHEN KERSENBOOMGAARD

kanaal. ☒ Merkwaardig is het, hoe in dit oostelijk deel der Betuwe zooveel namen van boerderijen of stukken land

dan kunnen we ons in gedachten wel voorstellen hoe het eens was: een dak als een miniatuur-Chambord, een coquette klokketoren, hooge, hechte muren met kleine vensters, hoektorentjes met windwijzers, een diepe gracht, een dreigend-zware voorburcht. ☒ En nu? De bovenverdiepingen zijn ontoegankelijk geworden door bouwvalligheid: alleen een steenen wenteltrap voert nog naar een der platformen, vanwaar het uitzicht over de oost-Betuwe en de rivieren heerlijk is. De zeer oude kleine kapel is als rommelschuur (!) in gebruik: een deel van den voorburcht is verdwenen. Wat een desolaat gezicht, vooral wanneer men denkt aan ons goed-bewaarde Muiderslot, aan Loevestein, aan Doorwerth! ☒ D. J. van de Ven heeft al jaren geleden de landgenooten opgeroepen tot redding van den Doornenburg: ik meen ook ergens een restauratie-teekening gezien te hebben. Of het opbouwingsplan om financiële of technische redenen is afgesprongen, is mij niet bekend. De tijden zijn er niet naar, kostbare restauraties te ondernemen: maar als een goed woord voor de Doornenburg iets zou kunnen uitrichten, hoe gaarne zou ik hier dat woord spreken! ☒ In ieder geval, daar staat zij, de machtige ruïne, en langzaam maar zeker gaat zij ten onder....

☒ Dat hier oudtijds een Romeinsche vesting zou zijn geweest, klinkt niet zoo heel waarschijnlijk. In die dagen was de loop van den Rijn nogal verschillend van dien van tegenwoordig, en een Romeinsche vesting op die plaats wordt door Dr. Holwerda bij mijn weten nergens vermeld. De splitsing van den Rijn lag toen immers niet bij Pannerden: voor den loop der rivieren had de plaats van Doornenburg toen nog geen strategische waarde. De tegenwoordige splitsing is eerst veel later, in het begin van de 18de eeuw, ontstaan door het graven van 't Pannerdensch

kanal. ☒ Merkwaardig is het, hoe in dit oostelijk deel der Betuwe zooveel namen van boerderijen of stukken land

herinneren aan zeer lang vervlogen tijden. Zoo vinden we tusschen Doornenburg en Bemmeler „Baal”, vermoedelijk werkelijk vroeger aan Baldur gewijd. Daar zal dan de groote weide met den heiligen eik en den offersteen eronder wel

niet ontbroken hebben. De Essenspas (tusschen Bemmeler en Lent) herinnert aan de Assen; de Theeseling aan de terreinen, waar de Germaansche jeugd zich in het schieten oefende. Het Kattenleger brengt ons tenslotte tot de Chatten, de Saxen, die op vloten naar Batavia zijn komen afzakken. — In deze buurt ook moet de oorsprong van de Linge gezocht worden, het riviertje dat we hier in de Over-Betu-

we nog nauwelijks bemerken, maar dat in de Neder-Betuwe later nog wel eens voor den dag zal komen. ☞ En nu staan we dan eindelijk bij den Kop van Pannerden. Zilverig schittert het water in de herfstzon. Een lange sleep glijdt statig

de Waal op, een witte molen blinkt aan de overzij en het uitzicht over het breede water en het groene land is zoo rustig en wijd, zoo echt-Hollandsch groot en grootsch onder den hoogen blauwen hemel, dat we ons alleen maar kunnen verbazen, dat we heusch heelmaal alléén staan hier, en de eenigen zijn die zich vandaag gedrongen voelen, te zien hoe de vaderlandsche Rijn zich bij Pannerden

splitst... ☞ Na dit bezoek aan de uiterste oostpunt keeren we naar het centrum van de Over-Betuwe terug. Maar voordat we Elst, hart en middelpunt, gaan bezoeken, nemen we eerst nog een kijkje in het eeuwenoude stadje Huissen. ☞ De weg voert ons over Angeren. Bij den dijk zien we een paar flinke groote plassen, hoogstwaarschijnlijk afkomstig van de groote doorbraak in 1769 — Van Angeren.

wordt verteld, dat de allereerste bewoners van de streek, de Batouwers of Batten, hier zijn geland toen ze op vlotjes den Rijn waren komen afzakken. Vlotjes waren in die dagen blijkbaar hét middel van vervoer. ☞ Oudtijds was het met Huissen

zoo gesteld, dat men sprak van „Arnhem bij Huissen”. Het was dus al een plaats van beteekenis, toen Arnhem nog maar in opkomst was. Al heel vroeg heeft de stad Huissen eigen munt gehad en zij heeft tijden van groote welvaart gekend. In 814 of 815 wordt Huissen het eerst, als Hosenheim, vermeld en in de 11de eeuw vinden we het als Husnee terug. Aangenomen wordt dat vóór de verbeterde indijking van de Betuwe

door graaf Gerard van Gelre hier, op de hoogste en dus veiligste plek van het moerassige lage land, de eerste huizen stonden. Dat moet dan al vóór de 12de eeuw geweest zijn. — In 1454 stroomde de Rijn nog langs het stadje, dat o.m. een niet

onbelangrijke vestingschijnt te zijn geweest. Als handelsplaats schijnt het bovendien beteekenis te hebben gehad; waarschijnlijk vestigden zich hier veel Joodsche kooplieden. Nog tot 1755 werden de Arnhemsche Joden op het Joodsche kerkhof van Huissen ter aarde besteld. ☞ Van die oude tijden is nu in Huissen weinig meer terug te vinden. Het oude kasteel is in 1722 afgebroken; het was een domein-
goed van den

Pruisischen koning. Van 1382 tot 1816 behoorde Huissen bijna onafgebroken onder Kleef. ☞ In 1816 werd een nieuw „kasteel” gebouwd, dat nu het oude gedeelte van het groote Predikheeren-klooster vormt. ☞ De mooie oude molen van Huissen (een voormalige kruittoren en laatste rest van de versterkingen) is sinds eenigen tijd verdwenen en behalve wat oude huisjes hier en daar en de 16-18de eeuwse St.

Foto Lubinski

HET VENDELZWAAIEN VAN DE HUISSENSCHE GILDEBROEDERS

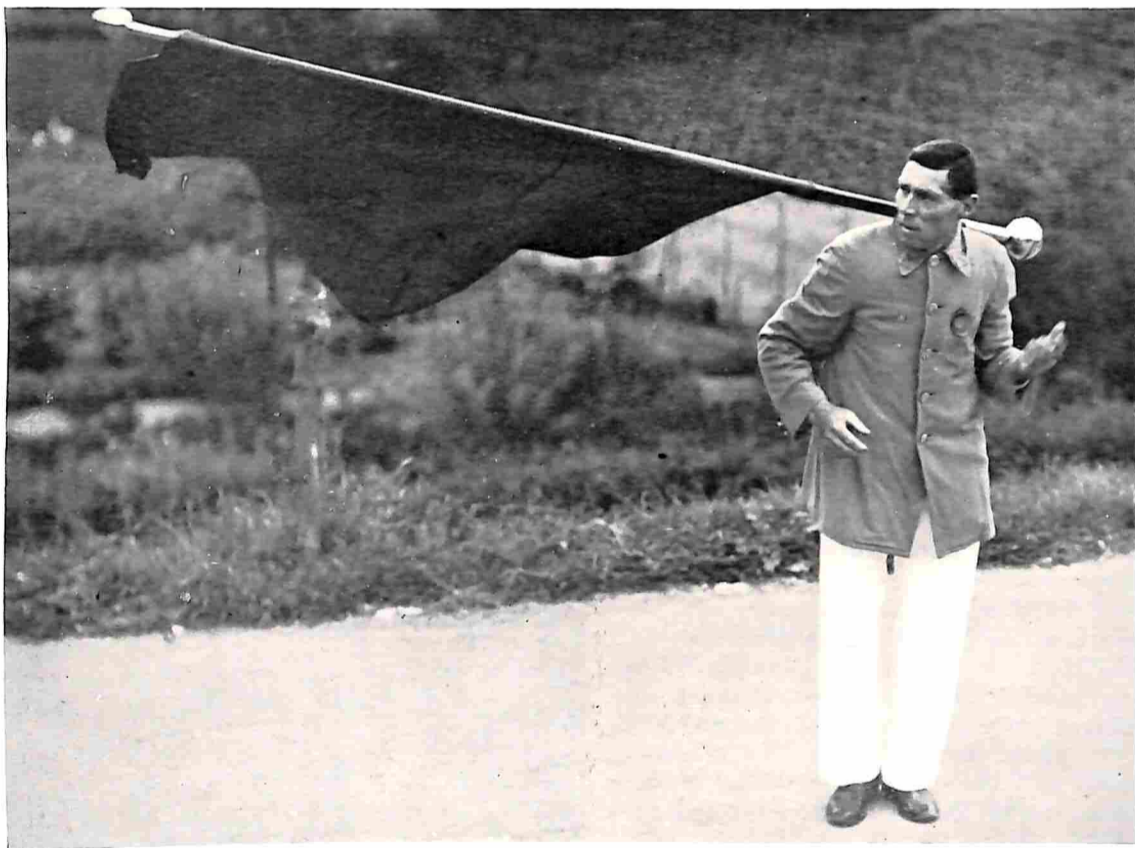

Foto Lubinski

WIJD UITWAPPEREND GLIJDT HET VENDEL OVER DEN SCHOUDER

ZINNIA ELEGANS FL. PL.

(Opn. uit „Keur van Eenjarige Snijbloemen”. Uitgave Turkenburg, Bodegraven)

Gangulphus is er niets, letterlijk niets tastbaars van den vroegeren rijkdom en grootheid overgebleven. ☼ Toch heeft Huissen nog z'n beteekenis, al zal de aantrekkelijkheid van het stadje voor den doortrekkenden bezoeker wel niet veel meer zijn dan die van een wonderlijk complex van kronkelstraatjes en wat hoogst schilderachtige huisjes aan den zwaren dijk, vanwaar men zoo'n mooi gezicht heeft op het verre Arnhem. ☼ Katholiek Nederland kent Huissen als hoofdzetel der Dominicanen, onze folkloristen denken bij den naam bovendien onmiddellijk aan het beroemde gilde. ☼ In 1858 werd een terrein met het 19de eeuwsch kasteel van Huissen door de Paters aangekocht en tot 1885 ongeveer is daar toen bij gedeelten het tegenwoordige klooster verrezen, hoofdzetel voor de Nederlandsche kerkprovincie der Dominicanen. Of het huis nu geheel af is, betwijfel ik; den vorigen zomer werd er weer (of nog?) druk aan gebouwd. — Het is in dezen tuin dat jaarlijks de „broedersomdracht” gehouden wordt, in aansluiting op de „Huussensche Omdracht”, de bekende Sacramentsprocessie op Zondag na Sacramentsdag; mét die van St. Jan in Laren de eenige openbare processie die beuonden den Moerdijk gehouden kan worden. ☼ Het eeuwenoude St. Gangulphusgilde (1411 staat als stichtingsjaar vermeld) heeft twee schutterijen, een voor gehuwden en een voor jongelui. Maar bekend is het vooral door zijn vendeliers. Wie in 1920 het Vaderlandsch Historisch Volksfeest te Arnhem heeft bijgewoond, zal zich de kranige prestaties van het Huissensche St. Gangulphus- en St. Laurentiusgilde herinneren. De voornaamste feestdagen vallen op 29 en 30 Juni. ☼ Nog altijd bestaat het vendelzwaaien en tot op heden heeft Huissen zijn traditie gehandhaafd. Zijn vendeliers nemen het nog altijd grif op tegen de Brabantsche collega's en de vaanzwaaiers uit Limburg, en ik verzeker u dat daar virtuozen bij zijn! Daar hebben we bij de huldiging van de Koningin in het Stadion op 9 Sept. j.l. een staaltje van kun-

ENKELBLOEMIGE ASTER SINENSIS

(Opn. uit „Keur van Eenjarige Snijbloemen”. Uitgave Turkenburg, Bodegraven)

nen zien! ☼ Er zijn weinig oude sporten die zoo'n kracht en behendigheid vereischen als het aloude vendelzwaaien en tegelijk weinig, die zoo verrukkelijk mooi zijn om te zien. Ge moet ze zien werken met twee, vier, tien tegelijk en dan zien hoe de breede vaandels zwaaien en zwieren en golven in gelijk tempo boven en om de hoofden en omlaag, rakelings langs den grond en weer óp. Al de omstuimigheid en levensvreugde en alle primitieve genot aan vertoon en heroïsch gebaren van onze onvolprezen zuidelijke provinciën weerspiegelt zich in het uitbundig-blijje en toch zoo gebonden en beheerschte spel met de waaierende vendels. (Slot volgt)

Eenjarige zaadbloemen voor den liefhebberstuin

DOOR G. KROMDIJK

(II)

OVER eenjarige zaadbloemen zouden boekdeelen te schrijven zijn. Reeds in ons vorig artikel maakten we gewag van het uitgebreide sortiment van deze echte zomerplanten. Men behoeft zich dan ook voor zijn tuin niet alleen tot de hiergenoemde soorten te bepalen, want er is nog zoo oneindig veel moois. Deze regelen beoogen slechts een leidraad te zijn voor hen, die over een zeer geringe soortenkennis beschikken. De meer gevorderden, wel die nemen de catalogi er bij en breiden onze keuze nog met een aantal verscheidenheden uit. Het is thans de meest geschikte tijd om onder glas te zaaïen, we bestellen onze zaden dus spoedig, om vooral tijdig gereed te zijn. De zaden betrekken we van een soliden zaadhandelaar, want met minderwaardig zaad is succes uitgesloten. De goed geoutilleerde zaadhandelaar kan ons door de vele proeven en jarenlange nauwkeurige selectie het beste uit het beste leveren. Finantieele bezwaren kunnen er niet zijn, want het luttele bedrag aan zaden besteed, wordt 's zomers ruimschoots vergoed door een schat van bloemen in tuin en kamer. Het is juist zoo heerlijk, dat er zooveel soorten onder zijn, die prachtig als snijbloem zijn. Denken we maar eens aan de Zinnia's met

hun prachtig gevormde, helder gekleurde en lang gesteelde bloemen. De Zinnia's behooren tot de familie der Composieten, en zijn afkomstig uit Mexico; zij werden genoemd naar prof. J. G. Zinn. De oorspronkelijke soorten treft men bijna niet meer aan, het zijn de talrijke hybriden van *Zinnia elegans*, die thans overal gekweekt worden. Reeds geruimen tijd komen ze in onze tuinen voor, de bloemen waren aanvankelijk echter klein en flets van kleur. Met de Dahlia-bloemige Zinnia's, *Zinnia elegans flore pleno*, heeft men een enorme verbetering tot stand gebracht. Dit ras evenaart in grootte van bloem de Dahlia; ze zijn prachtig dubbelbloemig in de kleuren wit tot scharlaken rood. De hoogte is 80 tot 90 cm. zoodat men bloemstengels snijdt van 60 tot 70 cm. Hoewel over het algemeen een éénkleurige bouquet het meest voldoet, is de bonte mengeling der Zinnia's buitengewoon fraai. Vooral als men ze in een ruwe aarden vaas of in oud tin verwerkt. De bloemen moeten gesneden worden als ze volkomen rijp zijn, want anders gaan ze spoedig slap hangen. Niet alleen in den zomer, maar ook in den winter kunnen we van haar bloemen genieten. De bloemen laten zich in een kistje met Lekzand heel gemakkelijk drogen en behouden daarbij hun kleur. De kist wordt in de zon gezet, de bodem wordt bedekt met zand, waarna de bloemen er op den kop worden ingezet, dus met de stelen naar boven. De bloemen bedekt men met een laagje zand. Zoodra de stengels goed droog zijn, is dit ook met de bloemen het geval, en kan men ze zonder water in vaas of pot verwerken. Niet alleen als snijbloem, doch ook als tuinplant heeft de Zinnia groote beteekenis. De hooge Dahlia-bloemige soorten zijn uitstekend in den border te gebruiken ter vervanging van uitgebloeide bolgewassen. Men plante ze echter niet vóór half Mei buiten, daar ze niet de geringste nachtvorst verdragen. Zinnia's verlangen veel zon en een krachtigen bodem, bemesting mogen we dus niet vergeten. Het is een krachtig groeiend gewas, we zetten ze daarom op een onderlingen afstand van minstens 40 cm. Natuurlijk zijn er verscheidene soorten, doch we willen alleen nog noemen de *Zinnia elegans fl. pl. Lilliput*. Door haar gedrongen groei is ze bij uitstek geschikt als perkplant, en als zoodanig treffen we haar nog veel te

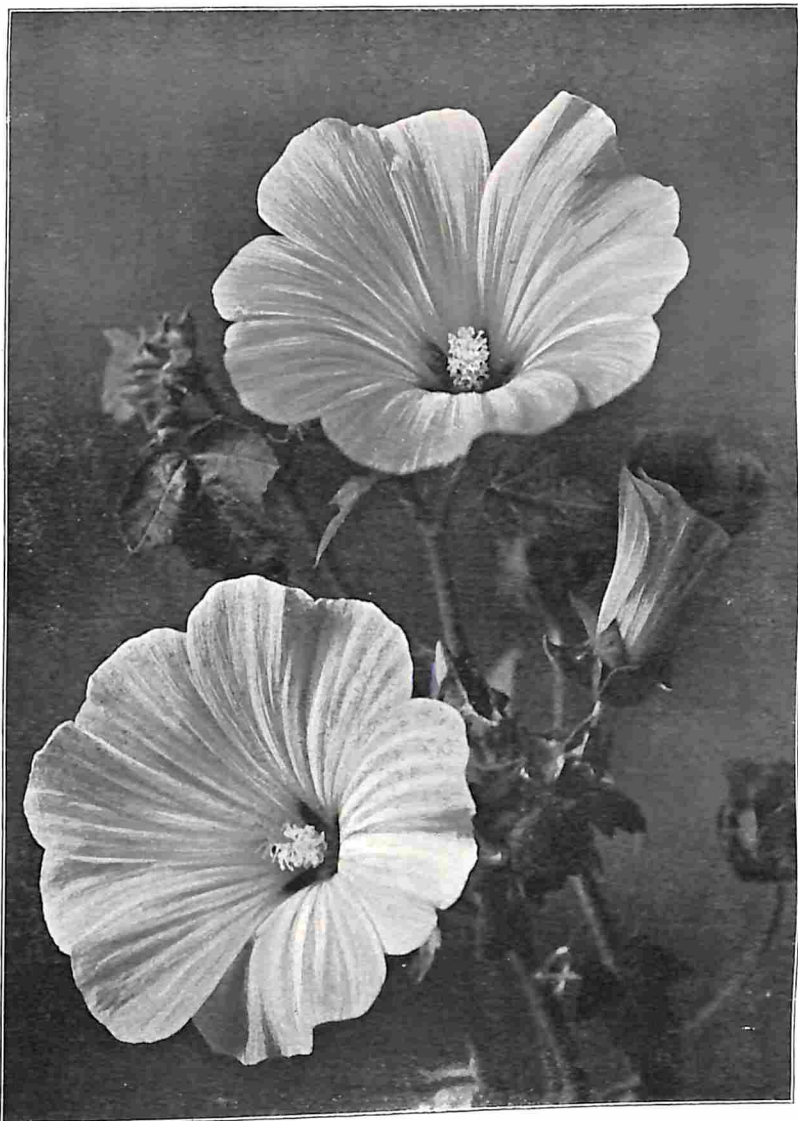
CHEIRANTHUS CHEIRI

(Opn. uit „Keur van Eenjarige Snijbloemen”. Uitgave Turkenburg, Bodegraven)

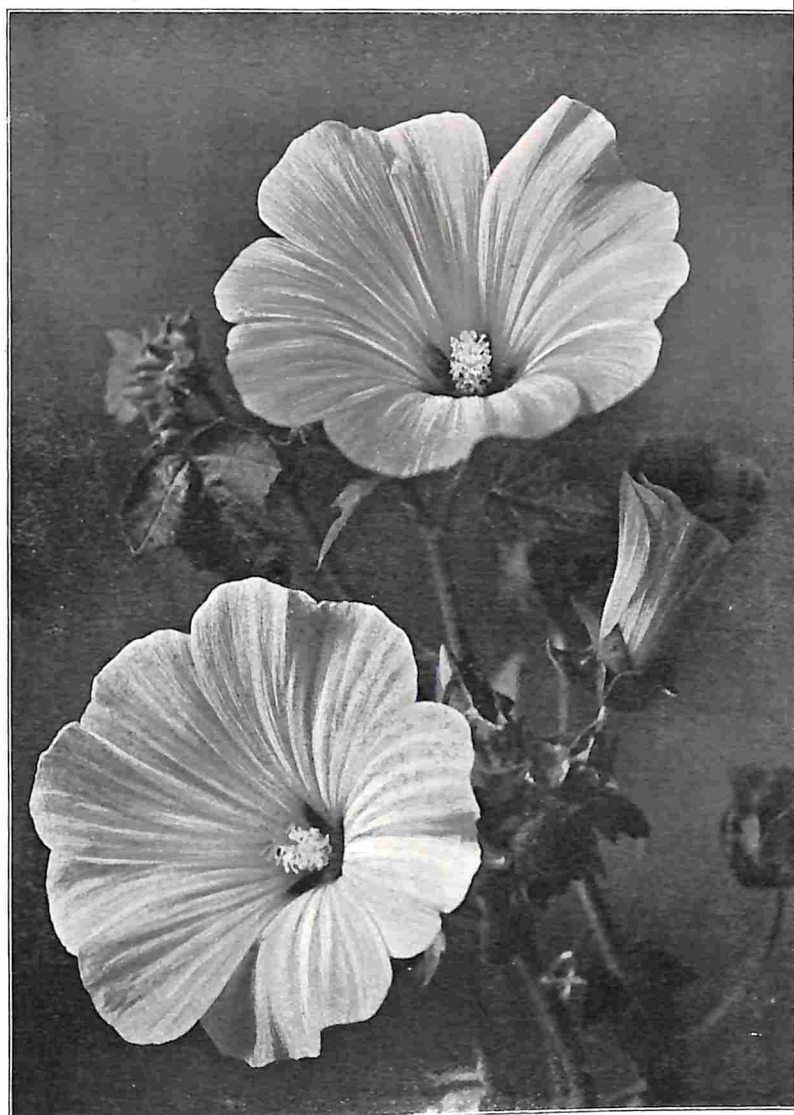
weinig aan. Deze kan men door hun geringeren omvang op 20 cm van elkaar zetten. Dat de Lilliput-Zinnia's naast uitstekende perkplanten ook prachtige snijbloemen zijn, is op de afbeelding wel zeer duidelijk te zien. We verlaten de Zinnia's en stappen over naar de Asters, om ook hun den lof toe te zwaaien, dien ze zoo ruimschoots verdienen. We hebben de Zinnia populair genoemd, maar de Aster wint het. Wie kent nu geen Asters, 't zijn immers die bloemen die zooveel op de mooie Chrysanthen lijken. Toch is die naam voor de eenjarige Asters eigenlijk fout, ze heet n.l. *Calistephus chinensis*. Al die geleerdheid ten spijt zullen we haar toch maar Aster blijven noemen, we begrijpen elkaar dan beter. Een paar eeuwen geleden kweekten onze voorvaderen reeds Asters in hun bloementuin; het was de hier bovengenoemde enkelbloemige uit China afkomstige Aster, die in de 18e eeuw naar Frankrijk werd verzonden, om in den Jardin des Plantes te worden uitgezaaid. Men heeft gehybrideerd en geselecteerd en het resultaat? Men beschikt thans over een ruim 60-tal vormen en 700 kleurverscheidenheden. Enkel- en dubbelbloemig, gegolfd, gevederd en gepijpt, hoog en laag, vroeg- en laatbloeiend, alle in groote kleurverscheidenheid. Geel bezat men niet, doch thans heeft men reeds crème-kleurige, zoodat het niet lang meer duren zal, of ook het zuivere geel zal in de Asters verschijnen. Duizenden planten worden door de snijbloemen kweekers gekweekt, want hoe graag men de bloemen ook koopt, de planten zelf treft men lang niet genoeg in den liefhebbertuin aan. Men vindt dat ze zoo laat bloeien, maar dit kan toch geen bezwaar zijn, want dan nemen we ook wat soorten die reeds vroeg in den zomer bloeien. Doch we zaaien ook de late, want dan zijn vele andere planten op perk en in border in den nazomer reeds uitgebloeid. Geen mooier keuze dan deze door Asters te vervangen; men heeft dan tot diep in den herfst een schat van bloemen. Asters bezitten de voortreffelijke eigenschap dat ze zich nog zeer laat laten verplanten; tegen den bloei kan men ze met een flinke kluit

LAVATERA TRIMESTRIS SLENDENS

(Opn. uit „Keur van Eenjarige Snijbloemen”. Uitgave Turkenburg, Bodegraven)

hun prachtig gevormde, nelder gekleurde en lang gesteelde bloemen. De Zinnia's behooren tot de familie der Composieten, en zijn afkomstig uit Mexico; zij werden genoemd naar prof. J. G. Zinn. De oorspronkelijke soorten treft men bijna niet meer aan, het zijn de talrijke hybriden van *Zinnia elegans*, die thans overal gekweekt worden. Reeds geruimen tijd komen ze in onze tuinen voor, de bloemen waren aanvankelijk echter klein en flets van kleur. Met de Dahlia-bloemige Zinnia's, *Zinnia elegans flore pleno*, heeft men een enorme verbetering tot stand gebracht. Dit ras evenaart in grootte van bloem de Dahlia; ze zijn prachtig dubbelbloemig in de kleuren wit tot scharlaken rood. De hoogte is 80 tot 90 cm, zoodat men bloemstengels snijdt van 60 tot 70 cm. Hoewel over het algemeen een éénkleurige bouquet het meest voldoet, is de bonte mengeling der Zinnia's buitengewoon fraai. Vooral als men ze in een ruwe aardn vaas of in oud tin verwerkt. De bloemen moeten gesneden worden als ze volkomen rijp zijn, want anders gaan ze spoedig slap hangen. Niet alleen in den zomer, maar ook in den winter kunnen we van haar bloemen genieten. De bloemen laten zich in een kistje met Lekzand heel gemakkelijk drogen en behouden daarbij hun kleur. De kist wordt in de zon gezet, de bodem wordt bedekt met zand, waarna de bloemen er op den kop worden ingezet, dus met de stelen naar boven. De bloemen bedekt men met een laagje zand. Zoodra de stengels goed droog zijn, is dit ook met de bloemen het geval, en kan men ze zonder water in vaas of pot verwerken. Niet alleen als snijbloem, doch ook als tuinplant heeft de Zinnia groote beteekenis. De hooge Dahlia-bloemige soorten zijn uitstekend in den border te gebruiken ter vervanging van uitgebloeide bolgewassen. Men plante ze echter niet vóór half Mei buiten, daar ze niet de geringste nachtvorst verdragen. Zinnia's verlangen veel zon en een krachtigen bodem, bemesting mogen we dus niet vergeten. Het is een krachtig groeiend gewas, we zetten ze daarom op een onderlingen afstand van minstens 40 cm. Natuurlijk zijn er verscheidene soorten, doch we willen alleen nog noemen de *Zinnia elegans fl. pl. Lilliput*. Door haar gedrongen groei is ze bij uitstek geschikt als perkplant, en als zoodanig treffen we haar nog veel te

nog gemakkelijk verplanten. Goed aan gieten is dan natuurlijk een eerste vereischte, terwijl we ze liefst met een betrokken lucht of tegen den avond verzetten. Daarom zijn ze ook zoo geschikt voor den border, want daar zijn altijd plekjes met uitgebloeide planten. Asters gedijen slecht op een drogen grond, daarom is het van groote beteekenis den bodem diep los te werken. Van planten, die droog staan, komt maar weinig terecht. ☼ Ze voldoen het best op een vochttopgevend, flink bemesten, eenigszins kalkachtigen grond. Het verdient ook geen aanbeveling Asters jaarlijks op dezelfde plek te planten. ☼ De Asters zijn ook eerste klas snijbloemen, want ze hebben lange, dunne stelen, fraai gevormde en gekleurde bloemen, en daarbij een groote houdbaarheid op water. Dat naast de dubbelbloemige, ook de enkele Asters als snijbloem nog steeds in trek zijn, geeft de afbeelding overduidelijk aan. Om enkele soorten te noemen; Amerikaansche struik-Asters, hoogte 70 tot 80 cm, bloeien zeer laat; Zonneschijn-Asters, 50 tot 60 cm, buitengewoon fraai; Unicum-Asters, 60 cm, met bijzonder fraai gevormde bloemen, vroegbloeiende (Juli), Hohenzollern-Asters, 40 cm; Dwerg-Triumph-Aster, 15 tot 20 cm. De Dwergsoorten zijn ook heel mooi om in potten te kweken. Met de Asters noemen we in een adem de Violieren of Cheiranthus Annus flore pleno. Het is een prachtigbloeiend gewas met heerlijk riekende bloemen, die schitterend voor vaasvulling zijn. Daarnaast zijn het zeer mooie perkplanten, die echter helaas wat vroeg in den zomer uitgebloeid zijn. Maakt U niet bezorgd, de leeg plaats benut U door er Asters in knop op te planten. Violieren voldoen het best in de volle zon, op een voedzamen kleigrond; op zandgronden krijgt men minder goede resultaten, tenzij men voor een krachtige bemesting zorgt. De fraaie dubbelbloemige takken op de afbeelding der vorige bladz. toonen, hoe men ze als snijbloem moet verwerken. Het zijn echter niet alleen de dubbelbloemige, die men na het zaaien moet verwachten, er zit n.l. steeds een zeker percentage enkelbloeiende in. Deze zijn

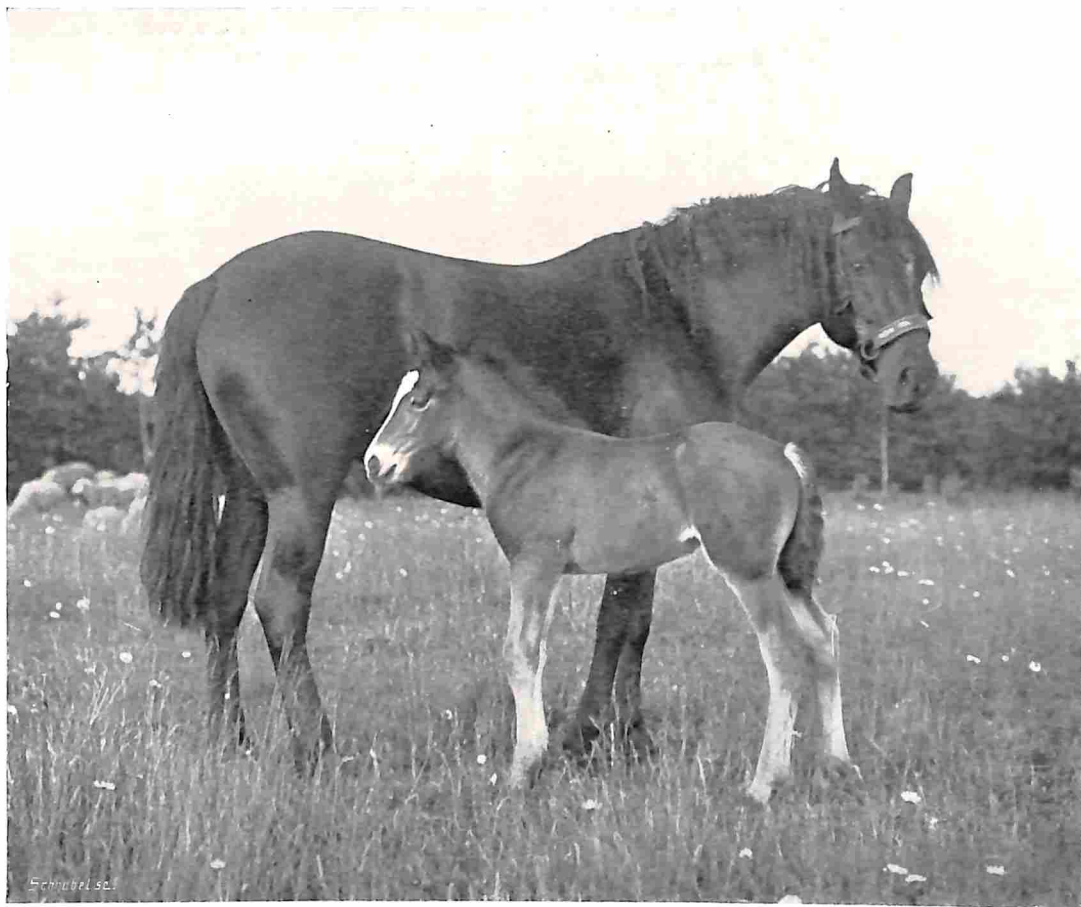
minder mooi en hebben als snijbloem en als perkplant weinig waarde. Zoodra ze open komen, snijdt men ze meestal weg, wat aan de andere ten goede komt. Bij het uitplanten is men altijd geneigd de sterkst ontwikkelde planten uit te zoeken, bij Violieren is dat riskant. Neemt ook de zwakkere broeders, want daar zit meestal het hoogste percentage dubbelbloemige in. Prachtig zijn de Dresdener Remontant-Zomer-Violieren. Door de uitgebloeide bloemen tijdig te verwijderen, bloeien ze geruimen tijd door. Vroeg bloeiende: Excelsior-Zomer-Violieren, met forschen bloemstengel, hoogte 60 tot 75 cm. Onder de Bismarck-soorten treft men het hoogste percentage dubbele aan. We besluiten ditmaal met de Lavatera splendens, een forsch gewas met een overweldigenden bloei. Prachtige, beker-vormige, satijnachtig glanzende rose of witte bloemen, die als snijbloem onmisbaar zijn. Ze blijven niet zoo heel lang goed op water, doch dan zitten er reeds weer voldoende andere bloemen aan de plant. Ze bloeien van Juli tot September en bereiken een hoogte van 70 tot 90 cm. Door de uitgebloeide bloemen geregeld te verwijderen voorkomt men zaadvorming doch de planten geheel uitput. Als perkplant zijn ze door hun grootte minder geschikt; achter in den border geven ze een schat van bloemen.

(Slot in het nr. van 21 April)

Foto van der Veen

VOORJAAR AAN DEN PLAS

MOEDER EN KIND IN DE BLOEIENDE WEI

voorzichtig in de Constituante liet doorschemeren, dat hij de waardigheid van voorzitter ambieerde, antwoordde Talleyrand: „Graaf Mirabeau heeft in zijn rede veel naar voren gebracht, alleen niet, dat de nieuwe president pokdalg zijn moet.

perkplant zijn ze door hun grootte minder geschikt; achter in den border geven ze een schat van bloemen.

TALLEYRAND, de groote Fransche staatsman onder de Eerste Republiek en het Keizerrijk, was berucht om zijn scherpebonmots. Zijn woorden: „De eerste opwelling is bijna altijd juist; men moet die onderdrukken”, kenschetsen zijn harteloosheid, evenals het antwoord aan een onbemiddeld man, die uitriep: „Maar men moet toch leven!” — waarop Talleyrand: „Ik zie er de noodzakelijkheid niet van in!” ☼ Toen Mirabeau — die, zooals bekend, pokdalg was — eens on-